

“Benim mânevi mirasım ilim ve akıldır”
Mustafa Kemal Atatürk

Bilim ve Teknik

Aylık Popüler Bilim Dergisi
Yıl 52 Sayı 622
Eylül 2019

Sahibi

TÜBİTAK Adına Başkan
Prof. Dr. Hasan Mandal

Genel Yayın Yönetmeni ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Doç. Dr. Rukiye Dilli
(rukiye.dilli@tubitak.gov.tr)

Yayın Yönetmeni

Dr. Özlem Kılıç Ekici
(ozlem.ekici@tubitak.gov.tr)

Yayın Danışma Kurulu

Doç. Dr. Emine Adadan
Bekir Çengelci
Doç. Dr. Bircan Kayaaslan
Doç. Dr. Lokman Kuzu
Prof. Dr. Faruk Soyduğan
Prof. Dr. Abdurrahman Muhammed Uludağ

Yazı-Araştırma ve Editörler

Dr. Özlem Ak
(Tıp ve Sağlık Bilimleri)
(ozlem.ak@tubitak.gov.tr)
Alp Akoğlu
(alp.akoglu@tubitak.gov.tr)
Dr. Tuncay Baydemir
(Temel Bilimler ve Teknoloji)
(tuncay.baydemir@tubitak.gov.tr)
Dr. Şahin İdin
(sahin.idin@tubitak.gov.tr)
Dr. Bülent Gözcelioğlu
(bulent.gozcelioglu@tubitak.gov.tr)
Dr. Mahir E. Ocak
(Fiziksel Bilimler)
(mahir.ocak@tubitak.gov.tr)
Dr. Tuba Sarıgül
(Temel Bilimler)
(tuba.sarigul@tubitak.gov.tr)
İlay Çelik Sezer
(Yaşam Bilimleri)
(ilay.celik@tubitak.gov.tr)

Redaksiyon

Nurulhude Baykal
(nurulhude.baykal@tubitak.gov.tr)
Mehmet Sığırıcı
(mehmet.sigirci@tubitak.gov.tr)

Grafik Tasarım

Ödül Evren Töngür
(odul.tongur@tubitak.gov.tr)

Çizer

Hüseyin Diker
(huseyin.diker@tubitak.gov.tr)

Video-Animasyon-Web

Selim Özden
(selim.ozden@tubitak.gov.tr)

Teknik Yönetmen

Sadi Atılğan
(sadi.atilgan@tubitak.gov.tr)

Mali Yönetmen

Adem Polat
(adem.polat@tubitak.gov.tr)

İdari Hizmetler

Nahide Soytürk
(nahide.soyturk@tubitak.gov.tr)

Yazışma Adresi

Bilim ve Teknik Dergisi
Kavaklıdere Mahallesi Esat Caddesi
TÜBİTAK Ek Hizmet Binası No: 6
06680 Çankaya ANKARA
Tel (312) 298 95 24 Faks (312) 428 32 40
İnternet www.bilimteknik.tubitak.gov.tr
e-posta bteknik@tubitak.gov.tr
Abone İlişkileri (312) 222 83 99
abone@tubitak.gov.tr
Abone www.tubitakdergileri.com.tr

ISSN 977-1300-3380

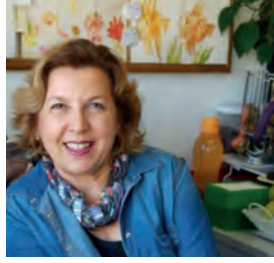
Fiyatı 7 TL - Yurtdışı Fiyatı 5 Euro

Dağıtım TDP http://www.tdp.com.tr

Baskı PROMAT Basım Yayın San. ve Tic. A.Ş.
http://www.promat.com.tr/
Tel (212) 622 63 63

Baskı Tarihi 26.08.2019

Bilim ve Teknik Dergisi, Milli Eğitim Bakanlığı
[Tebliğler Dergisi, 50.11.1970, sayfa 407B, karar no: 10247]
tarafından lise ve dengi okullara; Genelkurmay Başkanlığı
[7 Şubat 1979, HRK: 4013-22-79 Eğt. Krs. Ş. sayı Nşr.83]
tarafından Silahlı Kuvvetler personeline tavsiye edilmiştir.

Bulaşıcı hastalıklardan korunmamızı sağlayan aşılarda modern yaşamın en büyük nimetlerinden biri. Genel aşılanma programları pek çok bulaşıcı hastalığı engelleyerek hem çocuk ölümlerinin azalmasına hem de beklenen yaşam süresinin uzamasına katkıda bulundu. Doğrudan hayat kurtaran bir koruyucu sağlık yöntemi olan aşılarda ne yazık ki tüm insanlar tarafından kabul edilip benimsenmiyor.

Aşı karşıtı eğilimlerin özellikle son yıllarda artmasıyla, gelişmiş ülkeler de dâhil tüm dünyada aşılanma oranlarında azalmalar ve buna bağlı salgınlar görülmeye başlandı. Bu sorun Dünya Sağlık Örgütü tarafından 2019'un en önemli on küresel sağlık sorunu arasında gösterildi. İlay Çelik Sezer “Küresel Sağlık Tehdit Altında: Aşı Karşıtlığı” başlıklı yazısında bu çok önemli konuyu her yönüyle detaylı bir şekilde ele alıyor. Öyle ki bu yazı araştırmacılar için de kaynak olabilecek nitelikte. Görünüşe göre aşı karşıtlığına karşı aşılarda, tıbbi ve bilimi savunma yolunda hepimize görevler düşüyor. Bu ayki posterimiz de aşı ile ilgili temel bilgilere yer veriyor.

Yalan söylemek kötü bir alışkanlık olmakla beraber insan beyninin en karmaşık işlemlerinden biri. Kimler yalan söylemeye daha eğilimli? Çocuklar genellikle ilk ne zaman yalana başvuruyor? Yalan söylemek mi yoksa gerçeği söylemek mi daha fazla beyin gücü gerektiriyor? İnsanlar yalanı gerçekten ayırmakta ne kadar başarılı? Beyninde bazı frontal lob yaralanması olan insanlar yalan söyleyemiyor mu? Özlem Ak bu ayki yazısında yalan hakkındaki bilimsel doğruları özetliyor. Mahir Ocak “İklim Değişikliği ve Mikro-organizma İlişkisi” başlıklı yazısında küresel iklim değişikliği ile ilgili çalışmalarda mikroorganizmaların dikkate alınmamasının büyük bir hata olduğunu vurguluyor. Tuncay Baydemir bu ayki yazısında temiz su elde etmek için geliştirilen tuz kafesi yönteminden bahsediyor. Yener Coşkun ve Esra Alp ise birlikte hazırladıkları yazıda sanayi devrimlerinin neden ve sonuçlarını irdeleyerek ülkemizin de sahip olduğu doğal kaynak, teknoloji, bilgi birikimi ve nitelikli insan sermayesi ile milli bir sanayi ve teknoloji hamlesi geliştirebileceğini gündeme getiriyor. “Ötegezegenimize İsim Bulalım!” yazısında Uluslararası Astronomi Birliğinin ötegezegen adlandırma kampanyasından söz ediyoruz. Tüm okurlarımızı ekim ayına dek devam edecek süreçte ülkemize atanan yıldız ve onun ötegezegenine isim önerilerini sunmaya davet ediyoruz. “Uzay Hukuku”, “22. Ulusal Gökyüzü Gözlem Şenliği” ve “Casimir Kuvveti” başlıklı yazıları da zevkle okuyacağınıza eminiz.

Dergimizin daha düşük fiyata ve ücretsiz kargoyla sizlere ulaşacağı abonelik kampanyasından (yıllık 60 TL) faydalanmak için www.tubitakdergileri.com.tr adresini ziyaret edebilirsiniz.

Yarım asırdan fazla süredir özgün ve zengin içeriği, değişmeyen çizgisiyle, hayatın içindeki bilimi en doğru ve anlaşılır bir şekilde aktaran dergimiz okuyucularının geleceklerine yön vermeye, ülkemizde popüler bilim iletişiminin en önemli aracı olmaya ve bilim okuryazarı olan bilinçli nesiller büyütme devam ediyor.

Dergimizin internet sayfasını (<http://www.bilimteknik.tubitak.gov.tr>) ve sosyal medya hesaplarını da takip edebilir, hayatınızdaki yerini ve size neler kattığını bizlerle paylaşabilirsiniz (bteknik@tubitak.gov.tr).

Bu sayımızı da keyifle okumanızı diliyor, sonraki sayılarımızı sabırsızlıkla bekleyeceğinizi umuyoruz. Yeni eğitim ve öğretim yılında hepimize başarılar diliyoruz.

Unutmayın #bilimokuyanbilir!

Saygılarımızla,
Özlem Kılıç Ekici